

Petr Bísek: Jak fungují mladí v New Yorku

Cyklicky se objevuje otázka o životaschopnosti českých krajanských a exilových spolků a organizací. Vždy se ozývají skeptické hlasy, které předpovídají pád a konec českého etnického života mimo území Republiky. A vždy se mýlí. Ano, dočasný úpadek je historicky doložený, ale vždy přijde doba obnovy a nového, často nečekaného rozkvetu. Tak je tomu i dnes.

Když jsem si před lety připravoval referát o historii českého tisku ve Spojených státech, přednesený na kongresu Společnosti pro vědy a umění, přišel jsem na tuto zajímavou historku:

Někdy kolem roku 1900 si na českém festivalu v Chicagu při zvuku polky všimnul mladý muž, že jeho otec slzí. Následovala přibližně tato konverzace:

„Táto, copak je Ti? Proč jsi smutný?“ Otec odvětil: „Synu, jsem smutný, protože s odchodem mojí generace zmizí české spolky, skončí české festivaly. Tebe a tvou generaci už to nebude zajímat.“ To se stalo před více než sto lety a české etnické spolky a jejich festivaly v Americe nezmizely.

Druhý případ:

Někdy v půlce 90. let minulého století se mnou polemizovala skvělá redaktorka významného kanadského exilového periodika, že ona je ta poslední, že s jejím odchodem do důchodu skončí i tento časopis. Tato redaktorka již není mezi námi, ale časopis nejen nepřestal vycházet, dokonce je i k dosažení on-line. A má v Kanadě zdravou konkurenci.

Ano, nedávno v Texasu zanikl nejstarší krajanský měsíčník Hospodář, ale to neznamená konec českého tisku a českých spolků na severoamerickém kontinentě. Naopak. Mám důkazy, jak se říká z první ruky, ze tří organizací, že nová a mladá generace chce a může být aktivní, že díky jí je budoucnost češtiny, české lidové kultury a zvyků ve Spojených státech zajištěná.

Dvě organizace, o kterých se zmíním, jsou newyorské, mně dobře známé. Je to především více než stoletá Bohemian Citizens' Benevolent Society of Astoria, Inc. (BCBSA, přeloženo jako Český občanský dobročinný spolek v Astorii, www.bohemianhall.com) a na Manhattanu je to Bohemian Benevolent and Literary Association (BBLA, Česká benevolentní a literární asociace, <http://www.bohemianbenevolent.org/>). Třetí organizace – American Friends of the Czech Republic (AFoCR, Američtí přátelé České republiky, <http://afocr.org/>) – má svoji kancelář ve Washingtonu, DC. Tři značně rozdílné organizace se společným cílem – zachování a rozšíření české řeči, kultury a zvyků ve Spojených státech, udržení a rozšíření styků s Českou republikou. Všechny tři jsou v tom mimořádně úspěšné.

BCBSA, které patří nejen budova s velkým sálem, restaurací a barem, ale také rozsáhlá,

dnes unikátní zahradní restaurace v New Yorku, byla v polovině 90. let minulého století tak zadlužená a na pokraji bankrotu, že newyorská radnice hrozila veřejnou aukcí. Hnána euforií po sametové revoluci dokázala nová vlna mladších a mladých českých a slovenských emigrantů, podpořená štědrostí a prozíravostí staršího člena spolku Josefem Vovsem „otočit stránku“ a dnes je „Bohémka“ uprostřed nevídaného rozkvětu a obnovy; počet členů vzrostl z 35 na více než 200, ze sedmi žáků v jednotřídce má škola tento rok více než 130 žáků a žákyň rozdělených do školy české a slovenské. Navíc bylo nastartováno sobotní vyučování češtiny a slovenštiny pro dospělé. To vše především díky odbornému úsilí ředitelky školy Blance Korábové-Sylvester, která je tento rok ve styku s Lucií Slavíkovou-Boucher a jí vedenou Školou bez hranic. Efektivní finanční kontrolu ve spolku zavedla Libuše Králová. Bohémka je dnes plná nového života, nové, mladé energie. Spolek je veden každoročně volenými zástupci, mezi nimiž dnes převažuje mladá generace. Důsledek je, například, založení dvou hokejových týmů. Jsou zvány populární hudební skupiny z Čech a Moravy, pravidelně vystupuje mladá newyorská folklórní kapela Pajtáši. Bylo mně ctí a potěšením být v této hektické době obnovy spolku jeho prezidentem.

V Českou republikou moderně restaurované Národní budově na Manhattanu pod vedením nedávného emigranta Josefa Baláže nově prospívá také více než stoletá Bohemian Benevolent and Literary Association (BBLA, Česká benevolentní a literární asociace, <http://www.bohemianbenevolent.org/>). BBLA zastřešuje pět tradičních krajanských spolků a spolu s Českým centrem a pořádá rozličné kulturní a společenské akce, včetně každoročního klasického bálu, navštěvované nejen bývalými Čechy a Čechoslováky všech věkových skupin, ale také Američany. Předloni byla v přízemí této pětipatrové budovy otevřena reprezentativní restaurace „Hospoda“, která dokazuje i těm nejvybíravějším Newyorčanům, že česká kuchyně není jen vepřo-knedlo-zelo a že plzeňské pivo je opravdu špičkové.

A třetí ukáзка pozitivní budoucnosti „české věci“ v USA je již zmíněná organizace AFoCR. Je to organizace nová, založená v roce 1995 převážně Čechoameričany druhé a třetí generace, soustředěná na velkorysé akce, jako je již zmíněný TGM monument ve Washingtonu, DC, na který bylo nutné dostat souhlas amerického kongresu a podpis prezidenta USA, a v říjnu minulého roku návrat sochy amerického prezidenta Woodrow Wilsona do Prahy – bez jehož pomoci by bylo založení Československé republiky v roce 1918 buď nemožné, nebo dlouhodobě odložené. AFoCR v tomto roce byla instrumentální v otevření pobočky Aspen Institutu v Praze. (www.aspeninstitute.com) Je mně poctou být zapojen ve vedení této významné organizace.

Krajanský spolek přežije jen tehdy, když udrží krok s dobou, když mezi sebe stárnoucí vedení pustí novou, mladou generaci a dá jí relativní volno, když bude její život zajímavě aktivní, tak, jak se to podařilo v Astorii v Bohémce a na Manhattanu v Národní budově. Je to vývoj postupný, dlouhodobého výsledku není možné dosáhnout přes noc nebo jen mávnutím kouzelného proutku. Je jen nutné spojit, synchronizovat a společně kultivovat „staré s novým“.

Pomohl by k tomu seminář, připravený nejlépe českým ministerstvem zahraničí, zaměřený na nové spolkové činovníky, který by je připravil na různé problémy a úskalí, které v krajanském životě byly, jsou a budou. Seminář, který by upozornil na nutná zklamání a naučil nové, nezkušené patrioty jak a kde brát energii do dalšího dne v životě spolku. Já –

a jistě i další krajanští aktivisté – jsem ochoten předáním zkušeností pomoci.